

Evropská pohraniční a pobřežní stráž – „nová“ agentura FRONTEX

Anotace: Účelem článku je seznámit zvláště odbornou veřejnost s nejdůležitějšími změnami a funkčními aspekty, které přináší do oblasti bezpečnostní spolupráce v rámci Evropské unie nový instrument Evropská pohraniční a pobřežní stráž. Kromě hlavních organizačních a funkčních charakteristik této agentury je v závěru článku hodnocen její skutečný přínos, a to rovněž na pozadí původní úpravy agentury Frontex.

Klíčová slova: Evropská pohraniční a pobřežní stráž; Frontex; vnější hranice; migrační krize; Schengen; Evropský úřad pro navracení.

Úvodem

Otázka zřízení pohraniční stráže Evropské unie se vyvíjela delší dobu a počátky diskuse k tomuto tématu se datují již od roku 2001. O proveditelnosti tohoto projektu proběhla důležitá rozprava v souvislosti s koncepčními programovými dokumenty Evropské rady pro oblast vnitra a justice – tzv. Haagský program z roku 2004 a tzv. Stockholmský program z roku 2010. V neposlední řadě je této záležitosti věnována pozornost v novém, aktuálním koncepčním dokumentu Evropské unie – Strategické směry pro legislativní a operativní plánování pro nadcházející léta v rámci prostoru svobody, bezpečnosti a práva z června 2014.¹ Na pozadí těchto úvah v prosinci 2015 Evropská komise navrhla vytvoření nové Evropské pohraniční a pobřežní stráže se záměrem dát odpověď novým výzvám a politické realitě, jimž čelí Evropská unie, s ohledem na **enormní nelegální migraci** a s ní související unijní vnitřní bezpečnost. Evropská pohraniční a pobřežní stráž byla schválena Evropským parlamentem a Radou (EU) v čase pouhých devíti měsíců a **zahájila svou činnost 6. října 2016.**

Tato nová agentura byla vytvořena nařízením o **Evropské pohraniční a pobřežní stráž** (*European Border and Coast Guard*) ze září 2016,² přičemž nahradila svého předchůdce z roku 2004 označovaného jako **Frontex** – Evropská agentura pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států Evropské unie.³

Migrační krize ukázala, že činnost původního Frontexu omezovaly hlavně personální zdroje a technické vybavení, omezené právo iniciovat a provádět návratové operace nebo operace správy hranic a rovněž chybějící explicitně vyjádřená úloha provádět pátrací a záchranné operace.

Paralelně se zavedením nového Frontexu byla schválena též navazující změna **Schengenského hraničního kodexu**⁴ s cílem **posílit kontroly** na vnějších hranicích na základě příslušných databází. Tato změna ukládá členským státům povinnost provádět systematické kontroly všech osob při překračování vnějších hranic na základě databází ztracených a odcizených dokladů, mimo jiné s cílem ověřit, zda tyto osoby nepředstavují hrozbu pro veřejný pořádek a vnitřní bezpečnost. Tato povinnost se uplatní na všech vnějších

¹ Závěry Evropské rady ze dne 26. a 27. června 2014; Evropská rada, Brusel 27. 6. 2014, EUCO 79/14. Část I.: *Strategické směry pro legislativní a operativní plánování pro nadcházející léta v rámci prostoru svobody, bezpečnosti a práva.* (Úřední věstník EU C 240/13, 24. 7. 2014. s. 13 – 15).

² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1624 ze dne 14. září 2016 o **Evropské pohraniční a pobřežní stráž** a o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399/399 a zrušení nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 863/2007, nařízení Rady (ES) č. 2007/2004 a rozhodnutí Rady 2005/267/ES (Úřední věstník EU L 251/1, 16. 9. 2016).

³ Nařízení Rady (ES) č. 2007/2004 ze dne 26. října 2004 o zřízení Evropské agentury pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států Evropské unie (Úřední věstník EU L 349, 25. 11. 2004).

⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399 ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Evropské unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex, kodifikované znění).

hranicích (vzdušných, námořních a pozemních) jak při vstupu, tak i při výstupu. Smyslem těchto opatření je materializace základní premise, že má-li být zachován Schengen, musí být znovu získána účinná kontrola nad vnějšími hranicemi EU. A k tomu má sloužit právě nový Frontex. V této souvislosti nelze přehlédnout, že teroristické útoky z poslední doby a pokračující migrační krize vystavují schengenský prostor nebývalému tlaku.

Hlavní kontury fungování nové agentury

Tato nová agentura ustavená na bázi své předchůdkyně evropské agentury Frontex bude i „nadále obecně označována jako Frontex“. Přitom „zůstává touž právníckou osobou s úplnou kontinuitou všech činností a všech stupňů“ (bod 11 preambule nového nařízení). Organizačně Evropská pohraniční a pobřežní stráž (někde „Frontex“ nebo „nový Frontex“), která má zajišťovat účinné provádění evropské integrované správy hranic a návazně účinně řídit překračování **vnějších hranic**, sestává z:

1. **Evropské agentury** pro pohraniční a pobřežní stráž (někde „Agentura“), a dále z
2. **vnitrostátních orgánů**, které jsou odpovědné za správu hranic vykonávající úkoly spojené s ochranou hranic.

Nejedná se tedy o jednu instituci, ale o soustavu dalších kompetentních subjektů Evropské unie a členských států s tím, že základem tohoto nově vzniklého systému bude agentura pro Evropskou pohraniční a pobřežní stráž, která oproti původnímu Frontexu je výrazně posílena – získává nové pravomoci, lidské zdroje i technické vybavení a její rozpočet bude výrazně navýšen.

Je třeba zdůraznit, že rovněž nové nařízení vychází ze zásadního předpokladu, že ochrana vlastních hranic je **výsostným právem každého členského státu**. Členské státy tedy i nadále nesou primární odpovědnost za správu svých úseků **vnějších hranic** (článek 5 nařízení).

Agentura je nezávislým subjektem EU a má právní subjektivitu. Sídlo má ve Varšavě a zastupuje ji její výkonný ředitel. Správní a **řídící strukturu agentury tvoří** (článek 61):

- a) správní rada;
- b) výkonný ředitel;
- c) poradní fórum a
- d) úředník pro otázky základních práv.

Správní rada nese hlavně odpovědnost za přijímání strategických rozhodnutí agentury s dále specifikovanými zásadními úkoly. Skládá se z jednoho zástupce každého členského státu a dvou zástupců Evropské komise. Agenturu řídí **výkonný ředitel**, který je při výkonu svých funkcí zcela nezávislý. Agentura zřizuje poradní fórum pro otázky základních práv. Na tomto úseku působí dále správní radou jmenovaný úředník pro otázky základních práv.

Mezi hlavní úkoly agentury patří zvláště:

- sledování migračních toků a **provádění analýzy rizik**;
- dohlížet na správu **vnějších hranic Evropské unie**;
- poskytovat provozní a **technickou pomoc členským státům**;
- podpora pátracích a **záchranných operací**;
- důležitá úloha **při návratech** státních příslušníků třetích zemí, kteří nemají právo pobytu na území Evropské unie;
- **podpora vnitrostátních orgánů členských států**, které vykonávají funkce pobřežní stráže.

Provádění integrované správy hranic znamená jít **nad rámec kontrol a hlídek** na vnějších námořních a pozemních hranicích. Zahrnuje rovněž **opatření se třetími zeměmi** k povinnostem, jako jsou:

- návrat státních příslušníků třetích zemí neoprávněně pobývajících v Evropské unii do svých zemí původu a
- pátrací a záchranné akce v rámci námořních operací ostrahy hranic.

Agentura Evropské pohraniční a pobřežní stráže bude rovněž **centrem odborných znalostí**. Za tímto účelem bude poskytovat praktickou podporu pro národní orgány pohraniční stráže a bude působit jako garant efektivního fungování daného systému.

Nařízení o novém Frontexu se vztahuje nejen na schengenské členské státy EU a schengenské přidružené státy, ale také na ty členské státy, které dosud nepřistoupily k schengenské spolupráci (prostoru), ale jsou zavázány tak učinit. Agentura tak bude moci působit rovněž na vnějších hranicích těchto států.⁵

Nový Frontex bude mít významnější úlohu, pokud jde o **spolupráci se třetími zeměmi**, zejména se sousedními zeměmi a zeměmi původu a tranzitu nelegální migrace. Kromě stávající možnosti vysílat **styčné důstojníky do třetích zemí** a spolupracovat s jejich příslušnými orgány bude agentura mít nyní možnost provádět na vnějších hranicích operativní aktivity týkající se členského státu EU a sousední třetí země.

Nařízení zabezpečuje **technické vybavení agentury**, které bude mít možnost získat samostatně nebo ve spoluvlastnictví s členským státem. Rezerva technického vybavení se skládá z vybavení vlastněného buď členskými státy, nebo agenturou, nebo vybavením spoluvlastněným členskými státy a agenturou pro své provozní činnosti.

Nařízení rovněž zavazuje členské státy poskytnout agentuře zařízení zakoupené v rámci specifických akcí **Fondu pro vnitřní bezpečnost Evropské unie v oblasti vnějších hranic a víz**.⁶ Příspěvky od členských států určené k vybavení **rychlé reakce** se dohodnou v průběhu každoročních dvoustranných jednání mezi agenturou a členskými státy.

Nové nařízení o Frontexu stanoví lepší koordinaci na národní i evropské úrovni. Mandáty **Evropské agentury pro kontrolu rybolovu**⁷ a **Evropské agentury pro námořní bezpečnost**⁸ byly odpovídajícím způsobem pozměněny tak, aby byly svými aktivitami propojeny s novou agenturou – Evropskou agenturou pohraniční a pobřežní stráže. Tyto tři agentury budou moci zahájit společné kontrolní akce, například ve Středozemním moři.

Obecně platí, že evropské týmy pohraniční a pobřežní stráže budou konat pouze za přítomnosti personálu hostitelského členského státu při respektování jeho právních předpisů. Přičemž disciplinární řízení proti členům těchto týmů by mělo podléhat disciplinárním předpisům jejich domovského členského státu.

⁵ ROJO, D., F. The European Border and Coast Guard: Towards the Centralization of the External Border Management? February 7, 2017 [online]. [cit. 1. 6. 2017]. Dostupné z:

<http://eutarn.blogactiv.eu/2017/02/07/the-european-border-and-coast-guard-towards-the-centralization-of-the-external-border-management/>.

⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 515/2014 ze dne 16. dubna 2014, kterým se jako součást Fondu pro vnitřní bezpečnost zřizuje nástroj pro finanční podporu v oblasti vnějších hranic a víz a zrušuje rozhodnutí č. 574/2007/ES (Úřední věstník EU L 150/143, 20. 5. 2014).

⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1626 ze dne 14. září 2016, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 768/2005, kterým se zřizuje Agentura Společenství pro kontrolu rybolovu (Úřední věstník EU L 251/3, 16. 9. 2016).

⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1625 ze dne 14. září 2016, kterým se mění nařízení (ES) č. 1406/2002, kterým se zřizuje Evropská agentura pro námořní bezpečnost (Úřední věstník EU L 251/2, 16. 9. 2016).

Zásahy rychlé reakce na hranicích

K důležitému posunu v činnosti nového Frontexu dochází v rámci možnosti zásahu rychlé reakce na hranicích, a to na základě žádosti členského státu (článek 17). Pokud výkonný ředitel přijme rozhodnutí o tomto zásahu, vyšle jednotky Evropské pohraniční a pobřežní stráže z rezervního týmu pro rychlé nasazení (podle článku 20 odst. 5 nařízení), které budou zahrnovat rezervu minimálně 1500 příslušníků. Přitom o jejich přesném počtu a profilech bude rozhodovat sama agentura. V této souvislosti příloha I nařízení o novém Frontexu obsahuje **tabulku s počty příslušníků pohraniční stráže** a dalších pracovníků, jež mají jednotlivé členské státy vyčlenit do celkového počtu alespoň 1 500 osob. Příkladně Německo 225, Česká republika 20, Slovensko 35, Francie 150, Polsko 100...

Vyslání rezervního týmu pro rychlé nasazení proběhne **do pěti pracovních dnů** ode dne, kdy výkonný ředitel společně s hostitelským členským státem odsouhlasí **operační plán** pro tuto společnou akci.

Pokud jde o **vývoj právní úpravy ohledně nasazení těchto disponibilních jednotek** došlo v roce 2007 u původního Frontexu k legislativní změně, kterou byly zřízeny tzv. pohraniční jednotky **rychlé reakce** (*Rapid Border Intervention Teams, RABITs*).⁹ Tyto jednotky sloužily jakožto rezerva příslušníků pohraniční stráže členských států, která byla dána k dispozici agentuře Frontex, přičemž časově omezené zásahy organizoval Frontex na žádost členského státu, který čelil naléhavé a mimořádné situaci – zejména v případě velkého přílivu ilegálních migrantů. Na základě další legislativní změny z října 2011¹⁰ byly tyto jednotky přejmenovány na Evropské jednotky pohraniční stráže (*European Border Guard Teams*) a jejich poslání bylo rozšířeno. Nově jsou nyní označovány jako **jednotky Evropské pohraniční a pobřežní stráže** (*European Border and Coast Guard Teams*), přičemž rozdíl zde není nijak výrazný.¹¹

V souvislosti s pověřením novými úkoly včetně pořízení vlastních technických kapacit se tak postupně navyšovaly dotace agentury z 238 milionů eur roce 2016 na 281 milionů eur v roce 2017, přičemž v roce 2020 dosáhne dotace 322 milionů eur. Do této doby mají být přijati všichni další zaměstnanci agentury.

Příslušníci jednotek používají ve vhodných případech **své uniformy se znakem Evropské unie** a agentury a mohou s sebou nosit služební zbraně (článek 40). V zásadě působí pod velením hostitelského státu s tím, že použití síly a služebních zbraní je podmíněno souhlasem domovského státu.

Politika navracení

Agentura plní důležité úkoly na úseku navracení osob, které nemají v Evropské unii právo na azyl, **zpět do třetích zemí**. I když agentura bude i na tomto úseku poskytovat zvýšenou podporu, budou členské státy nadále odpovědné za své návratové činnosti včetně rozhodnutí o tom, kdo má právo na azyl a o vydávání rozhodnutí o navracení. Činnosti agentury v oblasti navracení budou prováděny v souladu s **Listinou základních práv Evropské unie**¹² a Protokolem 4 Evropské úmluvy o lidských právech (Rady Evropy).

⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 863/2007 ze dne 11. července 2007, kterým se zřizuje mechanismus pro vytvoření pohraničních jednotek rychlé reakce a kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 2007/2004, pokud se jedná o tento mechanismus a o pravomoci a úkoly vyslaných příslušníků.

¹⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1168/2011 ze dne 25. října 2011, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 2007/2004 o zřízení Evropské agentury pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států Evropské unie (Úřední věstník EU L 304/1, 22. 11. 2011).

¹¹ K problematice původní agentury Frontex blíže viz PIKNA, B. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 1. vydání. Plzeň: vydav. Aleš Čeněk, 2016. s. 240 – 247. ISBN 978-80-7380-611-8.

¹² Listina základních práv Evropské unie (2010/C 83/02) (Úřední věstník EU C 83/389, 30. 3. 2010).

Agentura zde působí (článek 27) zvláště takovými funkcemi, jako jsou: koordinace činnosti členských států související s navracením občanů třetích zemí; poskytování technické a operativní pomoci členským státům (např. tlumočnické služby nebo poradenství v souladu se směrnicí 2008/115/ES);¹³ koordinace výměny informací a sdílení osvědčených postupů či pokud jde o financování nebo spolufinancování operací a zásahů.

Agentura poskytuje nezbytnou pomoc a na žádost zúčastněných členských států zajišťuje koordinaci nebo organizaci **návratových operací**, např. pronájem letadel. Může také z vlastního podnětu členským státům navrhnout, že bude koordinovat nebo organizovat tyto návratové operace (článek 28). V těchto případech agentura financuje nebo spolufinancuje návratové operace ze svého rozpočtu.

Pro účely své činnosti v oblasti navracení bude mít agentura nově k dispozici **rezervu osob pověřených sledováním nuceného navracení** (článek 30) složenou z doprovodného a monitorovacího personálu a expertů na tuto problematiku. Vedle Evropské pohraniční a pobřežní stráže jde tak o další pohotovostní lidskou sílu vyčleněnou členskými státy pro agenturu. V této souvislosti agentura vytvoří z pracovníků vnitrostátních příslušných subjektů a zaměstnanců agentury **rezervu specialistů na navracení**.

Agentura získá významnější úlohu také tím, že v jejím rámci bude zřízen **Evropský úřad pro navracení**, který by měl členským státům poskytovat operativní podporu, organizovat návratové operace a zásahy a nasazovat nově zřízené evropské zásahové jednotky pro navracení.

V souladu s nařízením má **určený důstojník pro otázky základních práv v agentuře** (článek 34) za úkol přispívat ke strategii základních práv agentury, sledování dodržování základních práv všemi zúčastněnými stranami a jejich prosazování a dodržování. Bude přijímat stížnosti strukturovaným způsobem a předávat je výkonnému řediteli a dotčeným členským státům. Tento administrativní proces proběhne, aniž by byly dotčeny **soudní opravné prostředky**.

Další relevantní aspekty činnosti nového Frontexu

Zásadním aspektem nového Frontexu je, že do tohoto systému je bezprostředně **integrována správa vnějších hranic Schengenu** na úseku sdílené odpovědnosti agentury a pohraničních sil jednotlivých členských států, přičemž **jádrem systému** bude (posílená) Evropská agentura pohraniční a pobřežní stráže.

Agentura bude nově přijímat **operativní a technickou strategii** pro evropskou integrovanou správu hranic, která bude závazná jednak pro ni samotnou, jednak pro členské státy. Složky členských států odpovědné za správu hranic budou navíc povinny vypracovávat vlastní vnitrostátní strategie, které budou v souladu se strategií agentury. Z uvedeného vyplývá, že agentura by měla Evropské pohraniční a pobřežní stráž, respektive integrované správě vnějších hranic, udávat základní směr.

Agentura bude provádět nejméně jednou ročně **tzv. hodnocení zranitelnosti**, v němž bude posuzována schopnost členského státu čelit výzvám na jeho **vnějších hranicích**, jeho vybavení a zdroje, jakož i jeho pohotovostní plány pro řešení možných krizových situací. Posouzení by mělo vést k odhalení slabých míst v systému ochrany hranic v jednotlivých státech. Na základě tohoto posouzení může dát výkonný ředitel agentury členskému

¹³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2008/115/ES ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí (Úřední věstník EU L 348, 24. 12. 2008).

státu **doporučení**, v němž nastíní opatření, která by měl daný stát přijmout za účelem **odstranění zjištěných nedostatků**. Současně bude stanovena i lhůta pro jejich odstranění.¹⁴

Pokud členský stát doporučená opatření neprovede, projedná věc správní rada agentury. Ta přijme rozhodnutí o potřebných nápravných opatřeních, které je **pro členský stát závazné**.

Pokud členský stát ve stanovené lhůtě nevyhoví ani tomuto rozhodnutí, věc je **postoupena Radě (EU)**. Rada rozhodne o nápravných opatřeních, která by měla provést agentura ve spolupráci s dotčeným státem – může jít o vyslání jednotek Evropské pohraniční a pobřežní stráže v rámci rychlého zásahu či v rámci podpůrných týmů pro řízení migrace nebo vyslání evropských jednotek pro návratové zásahy, nebo další vyjmenovaná opatření. **Nepodřídí-li se stát** rozhodnutí Rady UE a nespolupracuje s agenturou, bude spuštěn mimořádný mechanismus podle článku 29 Schengenského hraničního kodexu, který může vést k faktickému dočasnému **vyloučení tohoto státu ze schengenského prostoru**, což může celkem trvat až dva roky.¹⁵

Nařízení o Evropské pohraniční a pobřežní stráži také výslovně upravuje součinnost agentury při vysílání podpůrných týmů pro řízení migrace v oblastech tzv. **hotspotů**, tj. konkrétních oblastí vnějších hranic, v nichž jsou členské státy vystaveny zvláštnímu a nepřiměřenému tlaku charakterizovanému velkým přílivem smíšených migračních toků. Jde o týmy odborníků, které poskytují operativní a technickou posilu členským státům v oblastech hotspotů a které vysílají různé agentury EU – kromě Frontexu jde o Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu, Europol, případně další zainteresované agentury.

Závěrečné poznámky

I přes některé nezanedbatelné a nezbytné změny fakticky nepředstavuje ustavení Evropské pohraniční a pobřežní stráže nějaký zvlášť převratný počín. Jedná se spíše o další krok v postupném rozvíjení dané struktury, která začala vznikat ve druhé polovině roku 2002 na základě platformy *External borders practitioners common unit* a následně kolem původní agentury Frontex. Jedná se o jistý další posun v procesu centralizace řízení vnějších hranic Evropské unie, a to rovněž pokud jde o citlivý vztah k suverenitě členských států.

Jinými slovy, oproti předchozí podobě Frontexu, respektive systému spolupráce této agentury a příslušných orgánů členských států, dochází nyní spíše k určitému posilování a dotváření prvků, které zde již existovaly. To ovšem neznamená, že by šlo o změny zanedbatelné. Centralizační posun je zde zřejmý. Posílená agentura Frontex – zvláště s novou pravomocí přijímat operativní a technickou strategii a s novou dohledovou funkcí – se stane aktérem určujícím základní směr, jemuž budou vnitrostátní složky systému do jisté míry podřízeny.¹⁶

Pokud jde o nový Frontex a jeho disponibilní "zásobárnu" zdrojů a odborníků, které mají nabídnou členské státy ze svých zdrojů. Jak bylo uvedeno, v tomto **rezervním týmu** má být pro případ potřeby nejméně 1500 osob připravených k nasazení do pěti pracovních dnů. Při reálném pohledu se však mnozí odborníci vyjadřují k této technické stránce dosti kriticky a považují stanovený počet osob, jakož i technické vybavení rezervního týmu za nedostatečné a málo funkční.¹⁷

¹⁴ ROSENFELD, H. University of Passau. Establishing the European Border and Coast Guard: all-new or Frontex reloaded? *EU Law Analysis*. 16 October 2016. [online]. [cit. 1. 6. 2017]. Dostupné z: <http://eulawanalysis.blogspot.cz/2016/10/establishing-european-border-and-coast.html>.

¹⁵ Podrobněji viz VLÁČIL, J. Překračování vnějších a vnitřních hranic Schengenu. *Správní právo*. roč. XLIX, č. 6/2016. s. 313 – 352. ISSN 0139-6005.

¹⁶ Podrobněji viz BŘICHÁČEK, T. *Evropská pohraniční a pobřežní stráž – analýza*. 13. 8. 2016 [online]. [cit. 14. 4. 2017]. Dostupné z: <http://www.obcinst.cz/evropska-pohranicni-a-pobrezni-straz-analyza/>.

¹⁷ Srov. BALABÁN, M. Evropská pohraniční stráž. Zatím jen papírový tygr. *Právo*. 17. 12. 2015.

Lze ještě dodat, že nebýt migrační krize, Evropská pohraniční a pobřežní stráž by jistě neměla snadnou cestu. Vývoj by patrně šel po malých krůčcích postupným posilováním původní agentury Frontex a tzv. evropských jednotek pohraniční stráže. Po začátku migrační krize počátkem roku 2015 však události nabraly až nečekaně rychlý spád s tím, že hlavním problémem bude účinnost aplikace tohoto systému v samotné praxi.

Literatura a dokumenty

- BALABÁN, M. Evropská pohraniční stráž. Zatím jen papírový tygr. *Právo*. 17. 12. 2015.
- BŘICHÁČEK, T. *Evropská pohraniční a pobřežní stráž – analýza*. 13. 8. 2016 [online]. [cit. 14. 4. 2017]. Dostupné z: <http://www.obcinst.cz/evropska-pohranicni-a-pobrezni-straz-analyza/>.
- PIKNA, B. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. 432 s. ISBN978-80-7380-611-8.
- ROJO, D. Fernández. The European Border and Coast Guard: Towards the Centralization of the External Border Management? February 7, 2017 [online]. [cit. 1. 6. 2017]. Dostupné z: <http://eutarn.blogactiv.eu/2017/02/07/the-european-border-and-coast-guard-towards-the-centralization-of-the-external-border-management/>.
- ROSENFELD, H. University of Passau. Establishing the European Border and Coast Guard: all-new or Frontex reloaded? *EU Law Analysis*. 16 October 2016 [online]. [cit. 1. 6. 2017]. Dostupné z: <http://eulawanalysis.blogspot.cz/2016/10/establishing-european-border-and-coast.html>.
- VLÁČIL, J. Překračování vnějších a vnitřních hranic Schengenu. *Správní právo*. roč. XLIX, č. 6/2016. s. 313 – 352. ISSN 0139-6005.
- Nařízení Rady (ES) č. 2007/2004 ze dne 26. října 2004 o zřízení Evropské agentury pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států Evropské unie (Úřední věstník EU L 349, 25. 11. 2004).
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1624 ze dne 14. září 2016 o Evropské pohraniční a pobřežní strážce a o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399/399 a zrušení nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 863/2007, nařízení Rady (ES) č. 2007/2004 a rozhodnutí Rady 2005/267/ES (Úřední věstník EU L 251/1, 16. 9. 2016).
- Závěry Evropské rady ze dne 26. a 27. června 2014; Evropská rada, Brusel 27. 6. 2014, EUCO 79/14. Část I.: *Strategické směry pro legislativní a operativní plánování pro nadcházející léta v rámci prostoru svobody, bezpečnosti a práva*. (Úřední věstník EU C 240/13, 24. 7. 2014).
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399 ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Evropské unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex, kodifikované znění).
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 515/2014 ze dne 16. dubna 2014, kterým se jako součást Fondu pro vnitřní bezpečnost zřizuje nástroj pro finanční podporu v oblasti vnějších hranic a víz a zrušuje rozhodnutí č. 574/2007/ES (Úřední věstník EU L 150/143, 20. 5. 2014).
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1626 ze dne 14. září 2016, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 768/2005, kterým se zřizuje Agentura Společenství pro kontrolu rybolovu (Úřední věstník EU L 251/3, 16. 9. 2016).
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1625 ze dne 14. září 2016, kterým se mění nařízení (ES) č. 1406/2002, kterým se zřizuje Evropská agentura pro námořní bezpečnost (Úřední věstník EU L 251/2, 16. 9. 2016).

Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 863/2007 ze dne 11. července 2007, kterým se zřizuje mechanismus pro vytvoření pohraničních jednotek rychlé reakce a kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 2007/2004, pokud se jedná o tento mechanismus a o pravomoci a úkoly vyslaných příslušníků.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1168/2011 ze dne 25. října 2011, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 2007/2004 o zřízení Evropské agentury pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států Evropské unie (Úřední věstník EU L 304/1, 22. 11. 2011).

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1052/2013 ze dne 22. října 2013, kterým se zřizuje Evropský systém ostrahy hranic (Uurosur) (Úřední věstník EU L 295, 6. 11. 2013).

Listina základních práv Evropské unie (2010/C 83/02) (Úřední věstník EU C 83/389, 30. 3. 2010).

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2008/115/ES ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí (Úřední věstník EU L 348, 24. 12. 2008).

Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii (Úřední věstník EU C 83/15, 30. 3. 2010).

Konsolidované znění Smlouvy o fungování Evropské unie (Úřední věstník EU C 115/49, 9. 5. 2008).

Keywords: European Border and Coast Guard, Frontex, external borders, migration crisis, Schengen; European Return Office.

Summary

The aim of the article is to inform mainly professionals of the major changes and functional aspects introduced by the new instrument of the European Border and Coast Guard Agency into the field of security cooperation within the European Union. Apart from the Agency's main organizational and functional characteristics, the article provides an in-depth analysis of its most important tools such as deploying units for Rapid Border Intervention Assistance, the assessment of vulnerability within the process of assessing the capability of Member States to respond to the crisis challenges at their external borders, measures aimed at improving the situation and the roles of the Agency in the implementation of Return Operations. Attention is also paid to the interconnection of the Agency and the Schengen cooperation, in particular in the event of crisis situations resulting from the migration crisis. The protection of migrants' fundamental rights and the mechanism of the provision of the rights are also dealt with in the article. The conclusion contains an evaluation of the expected benefits brought by the new Frontex agency also against a backdrop of the original adjustment, which it is based on. The evaluation shows that although there has been a certain qualitative shift in Frontex's activity, it is not a substantial shift as far as the centralization of the agency's activities is concerned but rather a shift towards a certain strengthening and completion of already existing elements.

*doc. JUDr. Bohumil Pikna, CSc.
Metropolitní univerzita Praha
e-mail: pikna.bohumil@mup.cz*

Recenzent: plk. JUDr. Robert Odler, PhD.